

15. Освітні технології: навч.-метод. посібник / О. М. Пехота, А. З. Кіктенко, О. М. Любарська та ін.; за заг. ред. О. М. Пехоти. Київ: А.С.К., 2001. 256 с.
16. Падалка Г.М. Педагогіка мистецтва (Теорія і методика викладання мистецьких дисциплін). Київ: Освіта України, 2008. 274 с.
17. Рябченко Ж.В. Використання комп'ютера під час проведення уроків. Рідна школа. 2019. №2. С.15-16
18. Савченко О. Навчити учнів учитися: Психолого-дидактичний аспект. Директор школи, ліцею, гімназії. 2015. №1. С.29-32.
19. Ткачук Л.В. Педагогічні технології створення ситуації успіху в навчанні молодших школярів. Рідна школа. 2018. №6. С.37-39.
20. Химинець В.В., Кірик М.Ю. Інновації в початковій школі. Тернопіль: Мандрівець, 2009. 312 с.
21. Чайковська О., Александрова Г. Мультимедійні технології як чинник формування інноваційного навчального середовища на уроках музики. Рідна школа. 2019. 155 с.
22. Шкляр В.М. ІКТ – освіта без кордонів. модернізація освіти в умовах інформатизації суспільства. Science Rise. Pedagogical Education. 2016. №1. С.42-47.

Заміщак М. І.,
кандидат психологічних наук доцент
доцент Дрогобицький державний педагогічний
університет імені Івана Франка
dpszamteri@dspu.edu.ua

Духовний І. О.,
викладач
Прикарпатський інститут
імені Михайла Грушевського ПрАТ «ВНЗ «МАУП»
duhovniy@gmail.com

Завійська М. Р.,
здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти
Прикарпатський інститут
імені Михайла Грушевського ПрАТ «ВНЗ «МАУП»
maryana_13@gmail.com

НАУКОВІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ МОРАЛЬНОЇ САМООЦІНКИ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ

Анотація. Моральна самооцінка є основною складовою самосвідомості особистості, що характеризує її здатність до критичного аналізу власних вчинків, несе відповідальність за моральний вибір та дотримання етичних принципів. В умовах сучасних викликів, таких як глобалізація, інформаційні перевантаження, соціальна нестабільність та криза цінностей, дослідження моральної самооцінки набуває особливого значення.

У дослідженні розглядаються наукові основи вивчення моральної самооцінки, зокрема її структури, функцій, соціально-психологічного формування чинників та впливу зовнішнього середовища. Аналізуються теоретичні підходи до розуміння моральної самооцінки, методи її дослідження, а також практичні аспекти запропонованих методологічних підходів до вивчення цього феномену.

Особливо увага приділяється впливу сучасних викликів на трансформацію моральних орієнтацій, а також ролі освіти, культури та соціальних інститутів у підтримці моральної стійкості особистості. Отримані результати можуть бути використані для удосконалення ролі освіти, культури та соціальних інститутів у підтримці моральної стійкості особистості освітніх програм, підготовки фахівців у галузі психології, педагогіки, соціології та етики, а також у формуванні політики, спрямованої на розвиток моральної культури суспільства.

Ключові слова: моральна самооцінка, соціальна нестабільність, глобалізація, особистісний розвиток.

Abstract. Moral self-esteem is the main component of a person's self-awareness, which characterizes their ability to critically analyze their own actions, is responsible for moral choices and adherence to ethical principles. In the context of modern challenges, such as globalization, information overload, social instability and a crisis of values, the study of moral self-esteem acquires special importance.

The study examines the scientific foundations of the study of moral self-esteem, in particular its structure, functions, socio-psychological formation of factors and the influence of the external environment. Theoretical approaches to understanding moral self-esteem, methods of its research, as well as practical aspects of the proposed methodological approaches to studying this phenomenon are analyzed.

Particular attention is paid to the impact of modern challenges on the transformation of moral orientations, as well as the role of education, culture and social institutions in supporting the moral stability of the individual. The results obtained can be used to improve the role of education, culture and social institutions in supporting the moral stability of the individual through educational programs, training specialists in the field of psychology, pedagogy, sociology and ethics, as well as in the formation of policies aimed at developing the moral culture of society.

Keywords: moral self-esteem, social instability, globalization, personal development.

Моральна самооцінка є одним з ключових аспектів особистісного розвитку, що відображає здатність індивіда оцінювати власні вчинки, мотиви та моральні якості. У сучасному світі, що характеризується динамічними змінами, глобалізацією та численними етичними викликами, дослідження цього феномену набуває особливого значення.

Метою даного дослідження є визначення наукових основ формування і розвитку моральної самооцінки особистості в умовах сучасних суспільних трансформацій. Для досягнення мети поставлено такі завдання:

- дослідити теоретичні підходи до визначення моральної самооцінки;
- проаналізувати сучасні виклики, що впливають на моральну самооцінку;
- запропонувати методологічні підходи до вивчення цього феномену.

«Психологічна стійкість особистості має велике практичне значення, оскільки стійкість охороняє особистість від дезінтеграції та особистісних розладів, створює основу внутрішньої гармонії, повноцінного психічного здоров'я, високої працездатності». [1]

Моральна стійкість особистості – це здатність індивіда зберігати внутрішню гармонію, моральні принципи та етичні цінності в умовах суспільних викликів і змін.

Підтримка цієї якості вимагає цілеспрямованої роботи на рівні освіти, культури та соціальних інститутів. Ці елементи формують основу, на якій ґрунтується здатність особистості долати моральні випробування та діяти в рамках етичних норм.

В таблиці 1 представлено основні функції моральної стійкості особистості.

Таблиця 1. Функції моральної стійкості

Функція	Характеристика
Регулятивна	Узгодження внутрішніх моральних переконань різкою поведінки, контроль за дотриманням етичних норм.
Захисна	Протидія деструктивному впливу оточення або збереження моральних цінностей у кризах.
Мотиваційна	Спонування до етичної поведінки, формування прагнення на основі морально високих стандартів.
Інтегративна	Поєднання складових особистостей в гармонійну систему, підтримка соціальної інтеграції через етику.

В умовах глобальних викликів регулятивна функція допомагає особистості узгоджувати власні моральні переконання із зовнішньою поведінкою в умовах глобальної нестабільності. Забезпечує здатність приймати етичні рішення в ситуаціях соціального чи екологічного конфлікту

Захисна функція сприяє збереженню внутрішніх моральних цінностей під впливом деструктивних глобальних явищ, таких як інформаційний хаос, політичний чи економічний тиск. Дозволяє протистояти маніпуляціям і моральному тиску

Таблиця 2. Структура моральної стійкості

Складова	Характеристика
Емоційна	Здатність управляти емоціями в морально складних ситуаціях, підтримувати рівновагу.
Когнітивна	Усвідомлення моральних норм, здатність аналізувати ситуацію з точки зору етики.
Поведенінкова	Реалізація моральних принципів у повсякденних діях, послідовність у виборі етики.
Вольова	Стійкість до зовнішнього тиску, наполегливість у дотриманні моральних переконань.

Важливою є роль освіти у формуванні моральної стійкості. Система освіти відіграє ключову роль у формуванні моральних принципів через викладання етики, правознавства і філософії та інтеграцію морально-етичних аспектів у всі навчальні дисципліни.

Освіта сприяє здатності аналізувати складні ситуації, розрізняти добро і зло, приймати обґрунтовані рішення.

Навчальні заклади формують свідомість про важливість моральних дій для добробуту суспільства через участь студентів у соціальних проектах і через обговорення реальних життєвих ситуацій.

У зміцненні моральної стійкості неординарна роль належить також культурі. Культура є носієм колективної пам'яті, яка передає моральні принципи через літературу, мистецтво та фольклор, релігійні й народні традиції.

Культура стимулює мотивування до моральних вчинків.[2] Культурні твори, такі як книги, фільми, театральні постановки, надихають на етичну поведінку, зображуючи героїчні та благородні приклади. Також культура допомагає особистості справлятися з моральними викликами, надаючи естетичне задоволення та внутрішнє натхнення.

На моральну самооцінку впливають також соціальні інститути, такі як сім'я, церква, держава, визначають та підтримують етичні стандарти через закони та соціальні правила, пропаганду етичної поведінки.

Соціальні інститути надають допомогу та підтримку особам у моральних кризах через соціальні служби та програми, мережу громадських організацій.

Інститути забезпечують платформу для інтеграції особистості в суспільство через участь у соціальних ініціативах та діяльності громадських організацій.

Моральна самооцінка є частиною моральної свідомості, що формується в процесі соціалізації і впливає на поведінкові стратегії людини. У науковій

літературі виділяють різні підходи до вивчення цього явища:

- Психологічний підхід, що зосереджується на аналізі емоційних і когнітивних компонентів моральної самооцінки;
- Філософський підхід, який розглядає моральну самооцінку у контексті етичних систем і цінностей;
- Соціокультурний підхід, що аналізує вплив культурних і соціальних норм.

Б. Бернард виокремлює чотири головні особистісні чинники стійкості [3]:

«1. Соціальну компетентність (до якої належать чуйність, комунікабельність, емпатійність, дбайливість, співчуття, альтруїзм і здатність пробачати). 2. Здатність до вирішення проблем (здібності до планування, гнучкість, винахідливість, критичне мислення, інсайтне мислення). 3. Автономію (яка включає позитивну ідентичність, інтернальний локус контролю, ініціативність, самоефективність, майстерність, адаптивну дистанційованість від інших, опірність, самосвідомість і почуття гумору). 4. Усвідомлення мети і майбутнього (до якого належить мета-вказівка, орієнтація на успіх, мотивація досягнення, навчальна спрямованість, постійність, оптимізм, віра у світле майбутнє, почуття послідовності, духовність, сенс життя, креативність, розвинена уява)».

Сучасні виклики, які впливають на формування моральної самооцінки, включають:

- Глобалізація та культурна взаємодія. Контакти між різними культурами створюють нові етичні дилеми.
- Технології і соціальні мережі. Вплив цифрового середовища на формування моральних установок і оцінок.
- Політичні і економічні кризи, які змінюють моральні пріоритети.
- Екологічні проблеми, що потребують нового розуміння відповідальності.

Для вивчення моральної самооцінки доцільно використовувати міждисциплінарні підходи, включаючи:

- квалітативні методи (глибинні інтерв'ю, фокус-групи);
- квантифікацію за допомогою соціологічних опитувань;
- експериментальні методи для визначення причинно-наслідкових зв'язків.

Моральна самооцінка є важливим показником зрілості особистості та відповідальності за власні дії.

Підтримка моральної стійкості особистості є багатогранним завданням, яке потребує гармонійної співпраці освіти, культури та соціальних інститутів. Освіта формує основи етичного мислення, культура надихає та зміцнює моральні орієнтири, а соціальні інститути забезпечують підтримку та інтеграцію особистості у суспільство. Така синергія сприяє розвитку морально стійких громадян, здатних протистояти викликам сучасності та діяти на благо

суспільства. Умови сучасних викликів вимагають перегляду традиційних підходів до дослідження цього феномену та створення нових методологічних і практичних орієнтирів.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Кравцов Д.Р. Психологічна стійкість особистості: напрямки дослідження. URL: https://univd.edu.ua/general/publishing/konf/25_11_2017/pdf/82.pdf
2. Куликов Л. В. Психогігієна особистості. Питання психологічної стійкості і психопрофілактики : навч. посіб. СПб., 2004. С. 87–115.
3. Bernard B. Fostering Resiliency in Kids: Protective Factors in the Family, School and Community. Minneapolis : University of Minnesota, 1991. 22 p.

Зінько І. С.,

*вчитель КЗ ЛОР «Бориславський мистецький коледж»
e-mail: irenka_1106@ukr.net*

Лущик Т. І.,

*здобувач другого(магістерського) рівня вищої освіти
Львівський інститут ПриАТ «ВНЗ «МАУП»
e-mail: t_luschyk@ gmail.com*

ВПЛИВ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ВИПУСКНИКІВ ЗАКЛАДІВ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ

Анотація. Досліджено особливості впливу сучасних цифрових технологій на ефективність самостійної роботи випускників закладів професійно-технічної освіти акцентовано на ролі цифрових технологій, зокрема, платформи Coursera, Khan Academy та українських сервісів «Prometheus», у самостійній роботі випускників. Обґрунтовано, що для адаптації до впливу цифрових змін необхідно поглиблювати самостійну роботу студентів і впроваджувати систематичну підготовку та перепідготовку кадрів, яка враховує нові виклики і можливості цифрової епохи. Наведено основні переваги використання цифрових технологій в процесі освіти та самовдосконалення викладачів і студентів. Окреслено перспективи розвитку цифровізації та її впливу на освіту.

Ключові слова: цифрові технології, цифрові платформи, освітній процес, професійно-технічна освіта.

Annotation. The peculiarities of the impact of modern digital technologies on the effectiveness of the independent work of graduates of vocational education institutions are studied, with an emphasis on the role of digital technologies, in particular, the Coursera platform, Khan Academy and Ukrainian services "Prometheus", in the independent work of graduates. It is substantiated that in order to adapt to the impact of digital changes, it is necessary to deepen the independent work of students and introduce systematic training and retraining of personnel that takes into account the new challenges and opportunities of the digital era. The main advantages of using digital technologies in the process of education and self-improvement of teachers and